

© Торяник В. М..

Серцевиною національної безпеки України є комплекс уявлень про безпеку людини, що досягається за допомогою створення політичних, економічних, соціальних, екологічних та інших умов, які в своїй єдності зможуть забезпечити людині гідні умови життєдіяльності, добробут і свободу.

Безумовно, викладений матеріал із зазначеної в даній статті проблеми не є вичерпним. Враховуючи нові прояви процесу глобалізації, питання національної безпеки та аспекти її спрямованості на задоволення базисних людських потреб передбачає подальшого наукового вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про основи національної безпеки України»: від 19 черв. 2003 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 39. — С. 1202-1211.
2. Конституція України : від 28 червня 1996. — К. : Хрінком, 1996. — 60 с.
3. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України : від 16 січ. 1997 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 10. — С. 149-156.
4. Ларин В. Л. Концепция национальной безопасности РФ: плюсы, минусы, проблемы и перспективы / В. Л. Ларин : материалы «круглого стола» [«Стратегия национальной безопасности РФ в контексте обеспечения безопасности Тихоокеанской России»] (20 апр. 2010 г.) // У карты тихого океана: информационно-аналитический бюллетень. — 1910. — № 15 (213). — С. 1-3.
5. Мадіссон В. В. Сучасна українська геополітика : навч. посібник [для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл.] / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов. — К. : Либідь, 2003. — 176 с.
6. Указ Президента «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 12 лют. 2007 р. // Офіційний вісник України : зб. нормат.-правов. актів / редкол. О. В. Лаврінович (голова) та ін. — Офіц. вид. — К. : Головне державне об'єднання правової інформації, 2007. — № 11. — С. 7-17.
7. Фененко Ю. Безопасность личности как научная проблема [Електронний ресурс] / Юрий Фененко. — Режим доступу: <http://viperson.ru/prnt.php?prnt=1&ID=425679>.

Торяник В. М. – кандидат політичних наук, доцент кафедри загально-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

УДК 321.01(04)

ПОЛІТИЧНІ СПІВТОВАРИСТВА ЯК СПІЛЬНОТИ СПОЖИВАННЯ

Розкривається мережна сутність політичних співтовариств, пропонується розглядати їх як спільноти споживання, які об'єднують людей за схожістю споживання.

Ключові слова: *політичний консумеризм, політичні співтовариства, політичні мережі, спільноти споживання.*

Раскрывается сетевая сущность политических сообществ, предлагается рассматривать их как сообщества потребления, которые объединяют людей похожестью потребления.

Ключевые слова: *политический консьюмеризм, политические сообщества, политические сети, сообщества потребления.*

The network essence of political communities is revealed, it is offered to consider them as communities of consumption which unite people by similarity of consumption.

Keywords: *political consumerism, political communities, political networks, communities of consumption.*

Традиційні (конвенціональні) форми політичної участі, що передбачають членство в соціально-політичних організаціях, останніми роками почали поступатися неформальним практикам, які відрізняє відсутність стабільної організації, індивідуальний характер дій і мережні способи мобілізації. Такі форми політичної участі прийнято називати політичним консумеризмом (від англ. *consumer* – споживач), оскільки вони відтворюють логіку споживання. До конкретних форм політичного консумеризму можна віднести: існування локальних груп, в т.ч. в Інтернеті (соціальні мережі), рух антиглобалістів, організація петиційних кампаній через електронні поштові сервери, інші спонтанні акції, що не передбачають членства в якихось організаціях. Прихильність політичному

консумеризму корелює із скептичним ставленням до конвенціональних форм політичної активності, невір'я в ефективність традиційних політичних інститутів. У той же час консумеристи частіше за інших категорій громадян позитивно відносяться до таких дій, як вуличні демонстрації, електронні звернення або грошове дотування. У зв'язку з цим Сусанна Пшизова підкреслює, що консумеристи «вірять в потенційні можливості суспільного впливу на прийняття рішень, проте вірять у здатність традиційних політичних інститутів і організацій виконувати цю функцію» [1, с. 107].

Мета даної статті полягає в розкритті мережної сутності політичних співтовариств як спільнот споживання, які об'єднують людей за схожістю споживання. Серед авторів, що працюють у цьому напрямку, можна назвати Д. Бурстіна, Дж. Волкера, Г. Джордана, П. Кеніса, М. Райта, Р. Родеса, Е. Хіндмура, В. Шнайдера, П. Хааса, Н. Сисоеву, Є. Оболонську та ін.

Політичні співтовариства (*policy communities*) поєднують публічних акторів (експертів, політиків, урядовців, представників громадськості й бізнесу) різного рівня й масштабу, що залучені в процес формування тієї чи іншої політики. Взаємодії між учасниками політичних мереж регулюються як формальними, так і неформальними правилами й процедурами, і розвиваються як відносно стабільні обміни різними ресурсами (у тому числі інформаційними, адміністративними, інтелектуальними). Більше того, політичні співтовариства – це ще й простори, у яких формуються й поширюються загальні норми, вибудовуються загальні коди сприйняття; дискурси, через які артикулюються проблеми й шляхи їх вирішення; політичні практики.

Джек Волкер визначає політичні співтовариства як «парабюрократичні спільноти фахівців від політики, діяльність яких відбувається в межах офіційних урядових закладів або поза ними» [2, р. 2].

Політичні співтовариства являють собою такі мережі, які характеризуються стабільністю взаємин, стійким і значною мірою обмеженим членством, вертикальною взаємозалежністю, заснованою на спільній відповідальності за надання послуг, і ізоляцією як від інших мереж, так і від публічних організацій (включаючи парламент). Такі мережі є високо інтегрованими та мають високий ступінь вертикальної взаємозалежності, а також обмежену вертикальну координацію. Це, скоріше, територіальні співтовариства, діяльність яких спрямована на забезпечення конкурентоспроможності території, що значною мірою залежить від здатності створювати потоки матеріального і віртуального характеру.

Території здебільшого конкурують за споживача, за інвестиції, ресурси. Боротьба територій спрямована в першу чергу на те, щоб залишити додану вартість на своїй території, оскільки саме вона є «сухим залишком» для територіального розвитку. Тому територіальний розвиток зовсім не означає створення силіконових долин, і навіть інформаційно-комунікаційних комплексів, це можуть бути будь-які види виробничої діяльності. Територія повинна генерувати ті технології, які може підхоплювати глобальний інформаційний ринок [3, с. 153].

Під регіональним політичним співтовариством часто розуміють розмаїття акторів, організованих як за ієрархічними, так і за неієрархічними засадами, здатних до самоорганізації та саморегуляції, що діють для просування індивідуальних і колективних інтересів, які обмінюються формальними і неформальними ресурсами, вступають в різні форми комунікації на регіональному політичному просторі і що володіють певним ступенем ідентичності [4, с. 20].

Політичне співтовариство включає всіх діючих осіб із прямими або непрямими інтересами в особливій політичній сфері або функції, коли як політична мережа є засобом, за допомогою якого державні й недержавні діючі особи взаємодіють і спілкуються. На різних стадіях формування політичного процесу й з різними особливими політичними рішеннями, різні члени співтовариства будуть мати більше або менше влади, що залежить від ступеня їх знань, легітимності й значимості для них самої політичної проблеми. Політичні співтовариства є асоціацією діючих осіб, які мають схожі характеристики – походження, світогляд, інтелектуальні орієнтації. У категоріях теорії коаліцій, політичні співтовариства є коаліціями з великим ступенем замкненості й близькості інтересів, їх складають однорідні групи.

Політичні мережі являють собою нові форми політичного уряду, які відбивають відносини, що змінилися, між державою й суспільством. Їх поява – це результат переваги організованих дійових осіб у процесі формування політики, насиченої участі, дроблення держави, розмитості кордонів між суспільним і приватним. Політичні мережі, як правило, мають справу з політичними проблемами, які включають складні політичні, економічні й технічні завдання, а також резервні взаємозалежності, і, таким чином, передбачають велику компетенцію й інші певні та розосереджені політичні резерви. На думку Патріка Кеніса та Волкера Шнайдера, політичні мережі є механізмами мобілізації політичних ресурсів у ситуаціях, коли здатність прийняття рішень, формулювання програми й застосування

широко розподілені або розосереджені серед приватних і суспільних дійових осіб [5, р. 41]. По суті, політичні мережі «повинні бути іграми, які дозволяють різним стратегіям партнерів по відносинам бути скоординованими» [5, р. 13] і які дозволяють картині «виграш / програш» мінятися завдяки розвитку вільних довірчих відносин і повторюваній структурі гри.

П. Хаас визначає, що «політичне співтовариство існує там, де є дійсно загальні точки зору співтовариства на певну проблему» [6]. За Г. Джорданом, політичні співтовариства – «це особливий тип стабільної мережі, що має переваги в сприянні веденню переговорів під час вирішення політичних проблем» [7, р. 237].

Політичні співтовариства Р. Родес розрізняє за «операційним кодом», «основними філософіями» і «правилами гри», які поживляють відносини усередині них [8, р. 42-43]. Стефен Вілкес і Моріс Райт також підкреслюють важливість неформальних правил як способів запобігання спорів, які являють собою «неписану конституцію» управлінських відносин [9, р. 305]. Зокрема, М. Райт доводить, що «щоб спробувати зрозуміти, що в дійсності відбувається в політичному процесі, необхідно спробувати ідентифікувати ті норми поведінки, які впливають і визначають політику» [10, р. 599].

Подібний набір аргументів наводять Г. Джордан і Дж. Ричардсон, коли вони намагаються розкрити «операційні взаєморозуміння», які впливають на «процес і атмосферу, за допомогою яких вирішується процес вироблення політики» [11, р. 100-101]. До того ж, величезну роль відіграє важливість правил, які «дозволяють діючим особам досягти «взаєморозуміння», які вигідні для всіх учасників» [12, р. 472].

Існування таких правил і взаєморозуміння значно полегшує обмін: вони дозволяють діючим особам утримуватися від формальних контрактів і ретельного моніторингу на користь негласних угод. Такі правила є визначальними в політичних співтовариствах, надаючи кожній діючій особі інформацію про те, як інші можуть діяти й, таким чином, дозволяючи «певним діловим питанням вирішуватися в контексті, де учасники вже мають взаємні потреби, очікування й досвід» [7, р. 326]. Через те, що вони формальні й неписані, ці правила не можуть підкріплюватися у такій спосіб, як законно визнані контракти. Те ж стосується й дотримання законності, що гарантується наданням одній діючій особі ієрархічних повноважень над діями іншої.

У зв'язку з цим Ендрю Хіндмур відмічає, що «діючі особи в політичному співтоваристві повинні довіряти один одному в тому, що вони не використовують один одного в своїх цілях, а довіряють один одному за умов відсутності якихось зовнішніх гарантій. Саме довіра уможливило появу та виживання таких правил» [13, р. 35]. Але, – запитує Е. Хіндмур, – чому діючі особи неправильно вживають і так послідовно руйнують цю довіру? На його думку, це відбувається тому, що взаємини діючих осіб у політичному співтоваристві історично, соціально й персонально впроваджені в постійно діючу систему, що «виробляє стандарти поведінки», які не тільки врятовують суб'єктів від свавілля один одного, але і унеможливають встановлення чисто авторитарних відносин, запобігають зловживанню владою [13, р. 36].

Розглядаючи політичні співтовариства як форму управлінської структури, стає очевидним, що відносини між діючими особами також мають значення. Девід Ноук і Джеймс Куклінські вважають, що відносини можуть бути представлені діями або якостями, які існують, якщо розглядаються разом дві чи більше діючих осіб. Значення має не факт існування відносин між діючими особами, а те, чи впроваджені вони, причому факт впровадження відносин не може стосуватися лише однієї діючої особи. Структура операційних витрат сприяє поясненню як на мікрорівні окремих діючих осіб, так і на мезорівні відносин між діючими особами [14, р. 10].

Сьогодні політичні співтовариства як мережні об'єднання політичних акторів виступають як спільноти споживачів. Як стверджує Д. Бурстін, виникають нові незримі спільноти людей, об'єднаних схожістю споживання. На зміну співдружності зберігачів секретів ремесел, давнім гільдіям майстрів, які робили мушкети, тканини, підкови, фургони, комоди, прийшли більш численні і відкриті співдружності споживачів. Як ніколи раніше, люди стали користуватися схожими речами одних і тих самих марок. Ці співдружності особливим чином об'єднують тих людей, які в іншому випадку не були б пов'язані, людей, які не сповідували одну релігійну або політичну ідеологію, спільно не працювали, не вчилися або ж, наприклад, не відпочивали. Свого часу специфічне значення, що надавалося американським співтовариствам споживання, полегшувало асиміляцію, «американізацію» багатьох мільйонів, що прибували до США. Приєднання до спільнот споживання стало типовим американським способом культурної адаптації [15, с. 231].

Спільноти споживання складаються із людей, що відчувають, що у них однаковий рівень

доходів, що вони однаково ризикують, що в них спільні інтереси і спільні турботи [15, с. 248]. У процесі свого функціонування політичні спільноти споживання часто застосовують нові технології, що ґрунтуються на деліберативних технологіях.

Уперше деліберативні технології, що ґрунтуються на поєднанні технології масової комунікації з технологією раціонально-наукового обговорення публічної політики, з'явилися в Канаді. Суть напряму полягає в тому, щоб розвинути деліберативний процес (від англ. *deliberate* – обдумувати, зважувати, радитися, обговорювати) – процес масових консультацій усередині країни із суспільно значущих проблем з метою привернути увагу громадськості до розробки публічної політики. Деліберативний процес також може розглядатися і як механізм «зведення» різноманітних інтересів в єдине ціле [16, с. 8]. Оскільки політика є сферою конкуренції інтересів, то можна говорити про існування «приватно-політичної картини світу», яка репрезентує інтереси відповідної групи з проблеми (проблем) в контексті обліку позицій інших груп, або «загальної політичної картини світу», в рамках якої «зводяться» в єдине ціле інтереси різних зацікавлених груп за допомогою деліберативних інструментів, які є основою діяльності політичних мереж.

С. Дацок описує механізм деліберативного процесу за участю аналітичних центрів (які те ж можна розглядати як мережні організації) таким чином: після отримання відповіді від того чи іншого сегменту адресата, консультант (аналітичний центр) здійснює процес комунікації, тобто відкритий обмін повідомленнями між різними сегментами адресата, який приводить до зіткнення їх точок зору, обговорення і або корекція позиції якогось сегменту, або здійснюється конвенціоналізація позицій. Конвенціоналізація – це окреме завдання фабрики думки, що полягає в знаходженні такої позиції або точки зору, яка дозволяє спочатку розуміти різним адресатам один одного, а потім і досягати консенсусу [17, с. 67-68].

По суті, деліберативний процес – це процес масових консультацій усередині країни з суспільно значущих проблем і залучення до розробки публічної політики якомога більшої кількості громадян. Таке нововведення в сучасному політичному процесі є результатом усвідомлення обмеженості традиційних форм роботи в сфері публічної політики для цілей розвитку перспективних і опціональних рішень в умовах, коли ставки дуже високі, а еліти не раз помиляються в читанні (інтерпретації) громадської думки.

У рамках такої нової стратегії політичні мережі:

- проводять «круглі столи»;
- ініціюють «проекти публічних діалогів» в партнерстві з різними організаціями по всій країні для обговорення публічної політики;
- працюють спільно з громадськими і профспілковими організаціями над розв'язанням суспільно значимої проблеми і розробляють проекти конкретних законів чи управлінських рішень;
- проводять опитування громадської думки і розвивають нові технології, які дозволяють в системі конференції складати рейтинг і значущість переваг;
- проводять зустрічі громадян на місцевому рівні тощо.

У такій спосіб політичні мережі стають ініціаторами постановки багатьох питань у публічній сфері, які згодом отримують поширення, обговорюються, аналізуються, по них робляться доповіді, висловлюються рекомендації, і врешті-решт із сфери публічної політики вони переміщуються у сферу конкретних політичних рішень.

Деліберативний процес як шлях вироблення політики стає способом політизації й осмислення: процесом просвітництва, а не ланцюжком постачання і споживання.

Можна виокремити такі деліберативні форми участі громадян у політиці, як журі громадян, місцеве планування, обговорення соціальних та економічних проблем (громадські слухання), форуми громади тощо. Наприклад, у журі громадян (особливо ця форма поширена у Німеччині та США) люди беруть участь у виробленні рішень шляхом поперечних допитів судового типу, спрямованих на суб'єктів політики – експертів, політиків, чиновників, груп інтересів тощо. Кінцевим результатом цього є звіт, який може мати важливий вплив на процес публічної політики [18, с. 453-454].

У «суспільних планетаріях» (Г. Ласвелл) – громадяни мають можливість брати участь в обдумуванні проблем свого суспільства, здійсненні вибору, формуванні цінностей і досягненні консенсусу. «Суспільні планетарії» можуть зробити свій внесок у розвиток суспільства, яке думає про себе, уточнює свої цінності, усвідомлює себе і є освіченим, а не пасивним і неосвіченим. Вони можуть допомогти розширити й урізноманітнити порядок денний публічної політики та пом'якшити вплив інших організацій у справі нав'язування ідей. У такому «активному суспільстві» вищі активи мають інвестуватися в політичні дії, а інтелектуальне осмислення матиме вищий, більш публічний

статус.

За допомогою деліберативних інструментів громадяни можуть стати не стільки «споживачами», скільки співвиробниками публічної політики. Громадяни, на відміну від споживача, є одночасно і виробником, і споживачем. Тут громадян слід розглядати як тих, кого можна залучати до вироблення продуктивного «вхідного сигналу» до публічної політики.

Крім того, у деліберативному процесі громадяни здійснюють оцінювання публічної політики. Тут оцінювання має політичні та ширші соціальні аспекти, оскільки створюються значні можливості для суспільного навчання і стимулювання демократичних умінь. Громадяни за цих умов активно залучаються до генерування вхідного сигналу до публічної політики, виходячи за рамки традиційних способів політичної участі (наприклад, голосування на виборах).

У цілому деліберативний процес є такий процес комунікації у сфері публічної політики, який набуває відкритого характеру і програмного змісту. Для нього притаманні чітка конвенціональна комунікативна стратегія ініціаторів і більшості учасників, наявність заздалегідь відомих і відкритих інструментів і етапів комунікації, отримання узгоджених результатів у вигляді сценарію і протоколу розвитку, планів публічних діалогів, конференцій, муніципальних зустрічей, програмуванням дослідницьких замовлень і, врешті-решт, виходом на те чи інше законодавче або управлінське рішення, той чи інший корпоративний соціально значущий проект.

Таким чином, можна зробити висновок, що політичні співтовариства як мережне об'єднання публічних акторів (експертів, політиків, урядовців, представників громадськості й бізнесу) різного рівня й масштабу, що залучені в процес формування тієї чи іншої політики, цілком правомірно розглядати як спільноти споживання, оскільки вони складаються із людей, що відчують, що у них однаковий рівень доходів, що вони однаково ризикують, що в них спільні інтереси і спільні турботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пшизова С. Н. От «гражданского общества» к «сообществу потребителей»: политический консьюмеризм в сравнительной перспективе (I) [текст] / С. Н. Пшизова // Полис. — 2009. — № 1. — С. 100-117.
2. Walker J. L. Introduction: Policy Communities as a Global Phenomenon [text] / J.L. Walker // Governance. — 1989. — Vol. 2. — P. 1-4.
3. Сысоева Н. М. Конкурентная парадигма в территориальном развитии [текст] / Н. М. Сысоева // Известия Иркутского государственного университета. Сер. Науки о Земле. — 2010. — №1, Т. 3. — С. 151-158.
4. Оболонская Е. А. Сетевые сообщества в политическом пространстве региона [текст] / Е. А. Оболонская // Вестник ВГУ. Сер. История. Политология. Социология. — 2008. — №1. — С. 19-27.
5. Kenis P. Policy networks and policy analysis: scrutinizing a new analytical toolbox [text] / P. Kenis, V. Schneider // Policy Networks: Empirical Evidence and Theoretical Considerations / B. Marin, R. Mayntz (eds.). — Boulder : Westview Press, 1991. — P. 31-65.
6. Haas P. M. Saving the Mediterranean: The Politics of International Environmental Cooperation [text] / P.M. Haas. — N.Y.: Columbia University Press, 1990. — xxii, 303 p.
7. Jordan, G. Sub-governments, policy communities and networks. Refilling the old bottles? [text] / G. Jordan // Journal of Theoretical Politics. — 1990. — № 2. — P. 319-338.
8. Rhodes R. A.W. Beyond Westminster and Whitehall [text] / R.A.W. Rhodes. — L. : Unwin-Hyman, 1988. — 286 p.
9. Comparing Government – Industry Relations: Western Europe, the United States, and Japan [text] / S. Wilks, M. Wright (eds.). — Oxford : Clarendon , 1987. — 200 p.
10. Wright M. Policy community, policy network and comparative industrial policies [text] / M. Wright // Political Studies. — 1988. — Vol. 36. — P.593-612.
11. Jordan G. Governing under pressure: British politics in a post-parliamentary democracy [text] / G. Jordan, J. Richardson. — Oxford : Martin Robertson , 1979. — 324 p.
12. Jordan G. Policy community realism versus «new» institutional ambiguity [text] / G. Jordan // Political Studies. — 1990. — Vol. 38. — P. 470-484.
13. Hindmoor A. The importance of being trusted: transaction costs and policy network theory [text] / A. Hindmoor // Public Administration. — 1998. — Vol. 76, Spring. — P. 25-43.
14. Knoke D. Network analysis [text] / D. Knoke, J. H. Kuklinski. — Indianapolis: Sage, 1982. — 322 p.
15. Бурстин, Д. Сообщества потребления [текст] / Д. Бурстин // THESIS. — 1993. — Вып. 3. —

© Добродум О. В.

С. 231-254.

16. Глоба, О.Є. Аналітичні центри як суб'єкти дослідження публічної політики [текст] : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.01 / О.Є. Глоба. — Д., 2009. — 18 с.

17. Дацюк С. Инструменты и технологии фабрик мысли: Магистральный путь консультирования во второй половине XX века [текст] / С. Дацюк // Современные фабрики мысли (мозговые центры, think tanks): Аналитический доклад / В. Грановский, С. Дацюк, Р. Т. Хариманга. — К. : Агентство гуманитарных технологий, 1999. — С. 61-72.

18. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики [текст] / В. Парсонс ; пер. з англ. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. — 549 с.

Добродум О. В. - кандидат політичних наук, доцент філософського факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

УДК 141.7:291.13:970

РЕЦЕПЦИЯ ПРОЯВЛЕНИЙ ИСЛАМА В СОВРЕМЕННЫХ США

У статті досліджується рецепція проявів ісламу у сучасних США. Робиться висновок про те, що ісламознавчий дискурс був значною мірою підмінений ісламофобським, іслам сприймався крізь призму міжнародних маніфестацій релігійного фанатизму, що привернули всезагальну увагу та мали широкий резонанс.

Ключові слова: ісламознавчий дискурс, ісламофобія.

В статье исследуется рецепция проявлений ислама в современных США. Делается вывод о том, исламоведческий дискурс был в значительной степени подменен исламофобским, ислам воспринимался сквозь призму международных манифестаций религиозного фанатизма, которые привлекли всеобщее внимание и имели широкий резонанс.

Ключевые слова: исламоведческий дискурс, исламофобия.

The article investigates the reception of Islam demonstrations in the modern United States. It is concluded that Islam Studies discourse has been largely substituted by islamophobic one, Islam was perceived through the prism of religious fanaticism international manifestations, which attracted worldwide attention and had a profound impact.

Keywords: islam discourse, Islamophobia.

Важным фактором религиозной политики современного периода является активизация проявлений ислама в глобальном масштабе и крайняя неоднозначность, а порой и конфликтогенность, исламско-американских отношений. Полагают, что XXI в. начался 11 сентября 2001 г. – в своеобразной «точке бифуркации» новейшей истории; мусульманский исследователь А. Мухаметов говорил об образовании религиозного культа 11 сентября, где всемогущая «Аль-Каида» олицетворяла вселенское Зло, а антитеррорристическая коалиция – воплощение сил Добра, а также о пришествии религии международного терроризма как инструмента манипулирования сознанием [1]. В 2007 г. американский журнал «Time» опубликовал ежегодный рейтинг самых влиятельных людей мира – его сенсацией было то, что впервые за четыре года в нем не оказалось Дж. Буша, зато был У. бен Ладен [2].

В 2000-е гг. мусульманский фактор активизировался в политике США. В июне 2006 г. Дж.Буш объявил о намерении учредить в структуре правительства США пост спецпредставителя по связям с ОИК, 11 сентября в США был объявлен Днем патриота. В конце 2008 г. в мире насчитывалось 1,57 млрд. мусульман (23% от 6,8 млрд. чел., населяющих планету), составляя по разным данным от 0,8% до 2% от общей численности населения США [3]. Исламскую составляющую собственной цивилизации все чаще стало принято подчеркивать: как выразился лидер США: «Америка – одна из крупнейших мусульманских стран в мире».

Актуализировалась фобия о близящейся исламской метаморфозе всего мира [См.: 4], тем не менее, в США число мусульман, перешедших в христианство, значительно превышало число христиан, перешедших в ислам [5]. Поскольку особенно заметными в медийном пространстве были как раз радикалы, восприятие исламского мира было коннотировано проявлениями религиозного